

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยพื้นฐานเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพ (Status) และ ปัญหา (Problems) ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาที่แต่ละสถาบันใช้ในการจัดการเรียนการสอน และวิเคราะห์หลักสูตรวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี ที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยด้วย ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ในสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนที่เปิดสอน หรือเตรียมการจะเปิดสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาตรีสามารถนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ และมีแนวทางในการวางแผนหลักสูตรอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ที่เปิดสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ในประเทศไทย เพื่อจะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบริบทการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการ จัดทำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ตารางวิเคราะห์หลักสูตร และแบบสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบและแสดงความคิดเห็น หลังจากนั้นผู้วิจัย นำเครื่องมือทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อจะได้เครื่องมือที่ถูกต้องและเที่ยงตรง

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 6 สรุป อภิปรายผล พร้อมทั้งเสนอแนะข้อคิดเห็น นำเสนอผลการและจัดทำรายงานการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอน	กระบวนการ	ผลที่ได้
1	สำรวจสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ที่เปิดสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ในประเทศไทย	กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย
2	ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท การเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษา ต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี	กรอบแนวคิด ในการวิจัย
3	ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับบริบทการเรียนการสอน ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ตารางวิเคราะห์ หลักสูตร ฉบับร่าง
4	จัดทำ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ตารางวิเคราะห์หลักสูตร และแบบสังเกตการณ์ จัดการเรียนการสอน และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านตรวจสอบและแสดงความคิดเห็น แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out)	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ตารางวิเคราะห์ หลักสูตร ฉบับสมบูรณ์
5	ดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6	สรุป อภิปรายผล พร้อมทั้งเสนอแนะข้อคิดเห็น	รายงานการวิจัย

แหล่งเก็บข้อมูล

สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ที่เปิดสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ในประเทศไทยก่อนปีการศึกษา 2550 ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
2. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
3. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
4. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสมุทรปราการ
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย
6. วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง จังหวัดลำปาง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้บริหารหลักสูตรภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ทั้ง 6 สถาบัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. ผู้สอน เลือกเก็บข้อมูลเฉพาะผู้สอนในรายวิชาเอกภาษาไทย รวมทั้งสิ้น 35 คน
2. นักศึกษา เลือกเก็บข้อมูลเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 225 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตร คือ ตารางวิเคราะห์หลักสูตร (ภาคผนวก ก)
2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ชนิด ดังนี้
 - 2.1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตร (ภาคผนวก ข) แบ่งออกเป็นสามตอนดังนี้
 - ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารหลักสูตร
 - ตอนที่ 2. สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตร
 - ตอนที่ 3. ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะในการบริหาร

2.2. แบบสอบถาม มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามสำหรับผู้สอน และแบบสอบถามสำหรับนักศึกษา แบบสอบถามทั้งสองชุด มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) แบบเติมคำในช่องว่าง และเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามสำหรับผู้สอน (ภาคผนวก ค) มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้สอน

ตอนที่ 2. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 3. ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา พร้อมข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา (ภาคผนวก ง) มีทั้งหมด 3 ตอนเช่นกัน ได้แก่

ตอนที่ 1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้เรียน

ตอนที่ 2. ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาในการเรียน

ตอนที่ 3. ข้อเสนอแนะ

2.3. แบบสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน (ภาคผนวก จ) ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก คู่มือ
นิเทศการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

เครื่องมือทั้งหมดผ่านตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbrach) (ยูทธไถยวรรณ, 2545 หน้า 71) ซึ่งได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) และได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.84 สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ติดต่อสถาบันการศึกษาทั้ง 6 สถาบันดังกล่าวข้างต้น เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
2. ส่งหนังสือขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยพายัพ ถึงสถาบันต่างๆ ข้างต้น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
3. ส่งแบบสอบถามไปยังผู้สอน และนักศึกษาที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ในระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลรวมทั้งได้รับแบบสอบถามคืนประมาณ

2 เดือน ในขณะที่เดียวกัน ก็ดาวน์โหลดหลักสูตรของแต่ละสถาบัน เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดาวน์โหลดจากเว็บไซต์ต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยบูรพา <http://www.buu.ac.th>
2. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม <http://www.msu.ac.th>
3. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง <http://www.mfu.ac.th>
4. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ <http://www.hcu.ac.th>
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย <http://www.cru.in.th>
6. วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี <http://www.lit.ac.th>

4. โทรศัพท์นัดวันและเวลาสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มผู้บริหารหลักสูตร

5. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตรของแต่ละสถาบัน พร้อมทั้งเก็บแบบสอบถามจากผู้สอน และนักศึกษาคืน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารหลักสูตร ซึ่งได้แก่ หัวหน้าภาค/สาขา หรือ ประธาน โปรแกรมด้วยตนเอง โดยขอให้ผู้บริหารข้างต้น แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารรูปแบบ และปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาของการจัดการหลักสูตรภาษาไทยให้ฐานะภาษาต่างประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยถามเพิ่มเติมในบางประเด็นและผู้วิจัยสรุปเป็นช่วงๆ ตามประเด็นที่สัมภาษณ์ โดยบันทึกเสียง และจดบันทึก และได้มีการทบทวนให้ผู้บริหารฟัง ซึ่งผู้บริหารสามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นเทคนิคในการสัมภาษณ์แบบสรุปสะสม (Cumulative Summarization) และเป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกระบวนการสัมภาษณ์จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability)

ตารางที่ 2 แสดงเครื่องมือที่ใช้การเก็บข้อมูลและจำนวนที่ได้รับคืน

เครื่องมือ	จำนวนที่ส่งไป	จำนวนที่ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตร	6	6	100
แบบสอบถามสำหรับผู้สอน	38	35	92.1
แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา	298	225	75.5
แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอน	6	6	100

การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) จะแยกตามเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลแต่ละชนิดดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตร การสัมภาษณ์ และการสังเกต เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์หลักสูตรผู้วิจัยใช้ตารางวิเคราะห์หลักสูตร ส่วนการสัมภาษณ์ และการสังเกต ผู้วิจัยจะถอดความ (Transcribe) จากนั้นก็จะนำมาแยก (Parsed and segmented) ตามคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และหา theme ของข้อมูล ตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาประกอบตารางหรือแผนภูมิ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม สำหรับคำถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และแปลผลข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการในการแปลผลข้อมูลโดยการกำหนดค่าระดับความเห็นซึ่งใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 - 4.49	มาก
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	น้อย
1.00 - 1.49	น้อยที่สุด

(สุกัญญา ศุภพลกิจ, 2551 หน้า 39)

ส่วนคำตอบที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open-end) ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยนำมารวบรวมจัดกลุ่ม และ หา theme ของข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาประกอบตารางหรือแผนภูมิ